

Oslo, 28. juni. 2013
Vår ref: 423.21/ME
Deres ref: 13/1010

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

LNUs hørings svar til Kulturutredningen 2014

Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner vil med dette takke for muligheten til å svare på Kulturutredningen 2014.

Til kapittel 6 og kapittel 7.

LNU deler utvalgets oppfatning om at deltakelse og mangfold må tillegges stor vekt i kulturpolitikken, Barne- og ungdomsorganisasjonene gjennomfører hver dag kulturaktiviteter over hele landet, med svært stor bredde i både målgruppe og uttrykksform. Det kan være alt fra rollespill, festival, korhelg, utflukt – eller noe helt annet. Kulturaktivitetene kan være knyttet opp til organisasjonens kjerneaktivitet, men det kan like gjerne være en konsert i regi av en samfunnspolitisk organisasjon eller en kulturhistorisk natursti i regi av et skolekorps. Barne- og ungdomsorganisasjonene er på denne måten noe mer enn unike fritidstilbud som utvikler barn og unges bevissthet rundt kultur, mangfold og demokratisk deltakelse.

Organisasjonene er ikke til for å forebygge eller lære opp demokratiske samfunnsborgere. Aktiviteter som korsang, filmkvelder, religiøse møter, speiding og politisk kampanjearbeid har en egenverdi som uttrykk for ungdomskulturen i samtiden, også om aktiviteten ikke kan plasseres i klassiske kulturkategorier som musikk, dans eller teater. Utvalgets forslag om et nytt kulturbegrep som omfatter ikke bare den profesjonelle, men også den frivillige og amatørbaserte kulturvirksomheten som er hovedvekten av det barne- og ungdomsfrivilligheten består av, samt anerkjennelsen av mangfoldet av preferanser og identiteter, kan LNU slutte seg til. LNU støtter forslaget om å innføre begrepet yringskultur som en del av den norske kulturpolitikken. Det er mange frivillige organisasjoner som har elementer av yringskultur som en del av sin virksomhet, men som også har annen virksomhet enn yringskultur. Det kan derfor ikke settes opp absolutte krav om yringskultur som eneste type virksomhet for frivillige organisasjoner.

LNU støtter forslaget fra utvalget om å opprette nasjonale mål for kulturpolitikken, men vi ønsker også å legge til et nytt mål – frivillighet. LNU ser det som avgjørende at staten fortsetter å bygge opp den frivillige delen av kultursektoren. Frivillige kulturorganisasjoner kan i kultursammenheng sammenlignes med breddeidretten for idretten, og er helt avgjørende for rekrutteringen til den profesjonelle kultursektoren.

LNU mener at:

- det ikke må settes et krav om yringskultur som absolutt krav for å defineres som kulturorganisasjon eller kulturarbeid
- at frivillighet også må være ett av målene i kulturpolitikken

Til kapittel 11

For frivilligheten er det to rammevilkår som er særlig viktige – økonomi og forenkling av statlig byråkrati.

LNU deler utvalgets problematisering av hvordan Frivillighetsregisteret har blitt, og mener at det så snart som mulig må utvikles til det som var utgangspunktet; en felles søknads-, dokumentasjons- og rapporteringsportal for alle statlige forvaltere av støtteordninger rettet mot frivillig sektor.

Den nylig framlagte veilederen om retningslinjer for støtteordninger må komme på plass snarest, og må få politiske følger i den forstand at de må bli nasjonale standarder.

De frie midlene til barne- og ungdomsorganisasjonenes sentralledd må økes i takt med medlemsveksten gjennom den nasjonale grunnstøtten. Som dokumentert i LNUs Resultatrapport 2013, må stadig flere organisasjoner og medlemmer dele på samme pott med penger, noe som truer organisasjonenes evne til å lage aktiviteter.¹ I inneværende statsbudsjett ble statsstøtten til barne- og ungdomsorganisasjonenes grunnstøtte kun indeksregulert, samtidig som de gjennom de siste ti årene opplever solid vekst, og stor vekst i Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets budsjetter. LNU mener det er helt nødvendig å styrke organisasjonenes sentralledd. Det er sentralleddet som skal følge opp nye medlemmer og lokallag. Dagens mylder av prosjektstøtteordninger må samordnes langt sterkere, parallelt med kontinuerlig forenklingssinnsats fra Kulturdepartementet og i forpliktende dialog med organisasjonene. Nye statlige støttesatser må skje innenfor dagens grunn- og prosjektstøtteordninger, gjerne som en del av en styrket og mer fleksibel Frifond-ordning.

Den internasjonale grunnstøtten til barne- og ungdomsorganisasjonene må økes, og økningen må prioriteres til organisasjoner som på ulike nivåer involverer flere medlemmer og lokallag i arbeidet. Den må ha en utforming som sikrer at flere organisasjoner kan drive internasjonalt arbeid på ulike nivåer, uten at dette reduserer støtten til organisasjonene som bruker ordningen i dag.

LNU ønsker at det administrative ansvaret for grunnstøtten flyttes, slik at det ligger under samme avdeling som har ansvaret for Frifond. Vi mener at en slik flytting vil sørge for en mer helhetlig praksis. Det vil også kunne gjøre at reglene for Frifond og grunnstøtten kan samkjøres enda bedre enn i dag. LNU forutsetter at en slik flytting ikke svekker organisasjonenes mulighet til å påvirke ordningen gjennom fast representasjon i Fordelingsutvalget.

Grasrotandelen framstilles av Kulturdepartementet som friske midler, mens det i realiteten hentes fra selskapet til en hver tid varierende inntekter. Dermed svekker den det overskuddet som i sin helhet går til idretts-, kultur-, samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner, og på den måten svekker den også disse organisasjonenes grasrotvirksomhet. Grasrotandelen utgjør en varierende del av Norsk Tippings omsetning hvert år, og bidrar derfor til å svekke forutsigbarheten for mottakerne av overskuddet. I Stortingsmelding nr 39 (2006-2007) *Frivillighet for alle* heter det at grasrotandelen "ikke [skal] endre hovedfordelingen mellom dagens overskuddsmottakere, men kanalisere en del av overskuddet direkte til lokalnivået". I realiteten er fordelingen mellom de ulike overskuddsmottakerne endret, i og med at lag på idrettsiden samlet mottar en større del av Grasrotmidlene enn det som tilsvarer idrettens andel av Norsk Tippings overskudd. På samme måte som ordningen med momskompensasjon for frivillige organisasjoner, forårsaker grasrotandelen en forskyving av tippemidler fra kultur til idrett. Dette innebærer at Kulturløftet i stor grad har blitt et idrettsløft. Grasrotandelen medfører også en forskyvning fra barne- og ungdomsfrivilligheten til "voksenfrivilligheten". Det kan med andre ord slås fast at Grasrotandelen ikke fungerer som forutsatt før ordningen ble innført.²

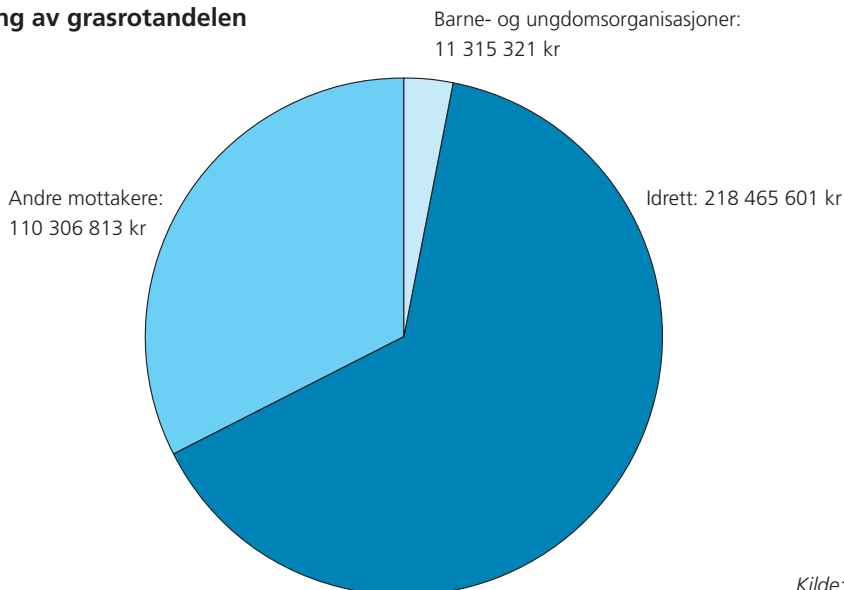
Denne grafen illustrerer hvordan Grasrotandelen fordeles.

¹ LNUs Resultatrapport 2013 s. 8ff.

² LNUs Resultatrapport 2013 s 14f

Fordeling av grasrotandelen

Kilde: grasrotandelen.no

16. https://www.norsk-tipping.no/grasrotandelen/forsiden/articles_archive/71360.cms

LNU mener at:

- Frivillighetsregisteret må bli en felles søknads-, dokumentasjons- og rapporteringsportal for alle statlige forvaltere av støtteordninger rettet mot frivillig sektor
- Veilederen for retningslinjer for støtteordninger må bli nasjonale standarder
- Både den nasjonale og internasjonale grunnstøtten må økes, i form av frie midler. Den internasjonale grunnstøtten må legges om slik at den prioriteres til organisasjoner som inkluderer medlemmer og lokallag i aktiviteten
- Myldret av prosjektstøtteordninger må samordnes og forenkles i samarbeid med organisasjonene
- det administrative ansvaret for grunnstøtten flyttes til samme sted som Frifond.
- Grasrotandelen burde avvikles.

Til kapittel 15

LNU mener det mest målrettede tiltaket for å bygge en kulturell grunnmur lokalt, er å fortsette å styrke Frifond-ordningen.

Utvalget foreslår i kapittelet å styrke kulturloven gjennom å pålegge kommunene og fylkeskommunene å utvikle planstrategier for kulturområdet. LNU har ikke noe prinsipielt standpunkt til dette, men ønsker å understreke at vi ønsker at pengene skal gå til flest og best mulige kulturarrangementer, ikke til økt byråkratisering av kulturfeltet.

LNU mener at alle barn og unge i Norge skal ha muligheten til å oppleve, selv delta i og utøve mangfoldige kulturuttrykk, kultur- og fritidsaktiviteter. Staten og kommunene må sikre gratis eller rimelig kultur- og musikkskoletilbud, tilgjengelige og oppdaterte kultur- og fritidsarenaer og aktivt tilrettelegge for virksomheten til lokale barne- og ungdomsorganisasjoner, men også til mer ad hoc-pregede aktiviteter for og med barn og unge. Barne- og ungdomsorganisasjonene må gis gratis tilgang

til skolelokaler og andre egnede offentlige lokaler, både til overnatting og arrangementer, slik at ikke utgifter til lokaler medfører at de i større grad må ta betalt for deltakelse i aktiviteter. På kultur- og fritidsfeltet bør alle kommuner være i løpende dialog med lokale frivillige aktører om hvordan de lokale myndighetene og sivilsamfunnet kan samspille på en måte som skaper et bredest mulig kultur- og fritidstilbud for barn og unge der de bor.

Vi deler derfor utvalgets vurdering i kapittel 15.5.2, og støtter forslagene utvalget kommer med.

Prøveordninger med kulturkort til barn fra lavinntektsfamilier har vist seg å være lite effektive, særlig når det gjelder såkalt finkulturelle tilbud. Behovsprøvde ordninger kan virke stigmatiserende, eller være avhengige av at foreldrene til barn i lavinntektsfamilier tar initiativ. Ordninger som gjelder alle, gir større valgfrihet og selvstendighet til den enkelte. Gode musikk- og kulturskoetilbud og gratisarrangementer i samarbeid mellom det offentlige og frivilligheten vil være mer robuste løsninger. Disse tilbudene kan også være en inngang til barne- og ungdomsorganisasjonene for barn og unge med få berøringsflater og liten kjennskap til frivilligheten. Kommunene bør aktivt støtte ikke-kommersielle fritidstilbud også utenfor barne- og ungdomsorganisasjonene.

Det unge sivilsamfunnet er en viktig del av mange barn og unges fritid. Barne- og ungdomsorganisasjonene er unike og suverene fritidstilbud, der barn og unge kommer sammen på frivillig basis, for å delta i og selv utforme de aktivitetene de ønsker å drive med, der de bor. Ofte er det knyttet kostnader til utstyr eller deltakeravgifter som gjør det vanskelig for noen barn og unge å delta på fritidsaktivitetene de har lyst til å drive med. Romslige støtteordninger og mest mulig frihet fra offentlig byråkrati for barne- og ungdomsorganisasjonene vil skape flere og bedre gratis fritidstilbud for flere barn og unge i hele landet. Dette vil ikke minst komme barn og unge fra lavinntektsfamilier til gode. Dette er en gruppe der barn og unge med minoritetsbakgrunn er overrepresentert.

Barne- og ungdomsfrivilligheten har i tillegg til sin store egenverdi, et stort potensiale for å bre ut kulturen til ungdommer, og sørge for at inkludering, integrering og demokrati er holdninger som preger unges kulturuttrykk- og forståelse. LNU mener det er et mål at deltakelsen fra innvandrere og minoritetsmiljøer skal være på samme nivå som i befolkningen for øvrig. Organisasjonene har selv ansvar for og interesse av å rekruttere så bredt som mulig. Samtidig er ikke integrering i seg selv et formål for de fleste organisasjoner, og ekstra innsats krever som regel ekstra ressurser, ikke bare ambisjoner. Alle støtteordninger, særlig de som er rettet mot minoritetsgrupper, krever målrettede informasjonstiltak for å lykkes. Erfaring viser at det er ressurskrevende å skape tillit og nå ut med informasjon om det lokale tilbudet til minoritetsmiljøer. LNU mener kommunene, for eksempel gjennom en frivillighetskoordinator, må ta mer ansvar for å skape kontakter mellom ulike miljøer og frivillige aktører. Staten må sørge for at alle kommuner har ressurser til å utnytte potensialet som ligger i bedre og mer organisert samhandling med frivillig sektor.

LNU mener at:

- kommunene bør stimuleres økonomisk til samarbeid med den lokale barne- og ungdomsfrivilligheten om bredt kultur- og fritidstilbud til barn og unge
- kommunene må sikres midler til å gjøre fritidsarenaer universelt utformet, og til å gi tilbud om tilpasset transport og ledsagelse i forbindelse med fritidsaktiviteter til barn og unge med funksjonsnedsettelse
- gode universalordninger og samarbeid med lokale barne- og ungdomsorganisasjoner er et mer effektivt virkemiddel enn kulturkort rettet mot barn og unge fra lavinntektsfamilier

- nye tiltak for å styrke organisasjonenes innsats på inkluderings- og integreringsfeltet bør skje gjennom å styrke og målrette eksisterende støtteordninger, som Frifond og LNU Mangfold og inkludering, samtidig som man tilfører økte midler til informasjon og trygg forvaltning

Med vennlig hilsen,

A handwritten signature in black ink, reading 'Stian Seland', with a long horizontal flourish extending to the right.

Stian Seland
Leder, LNU

A handwritten signature in black ink, reading 'Martin V. Østerdal', with a stylized flourish at the end.

Martin Vonstad Østerdal
Generalsekretær, LNU

